

ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ

CIRCULATED OVER 12 COUNTRIES

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਦਰਬਾਰ ਘੁਮਾਣ

ਬਾਨੀ ਸੰਪਾਦਕ : ਸਵ: ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ "ਸਬਜ਼"

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਦਰਬਾਰ ਕਮੇਟੀ (ਰਜਿ:) ਘੁਮਾਣ ਬਾਬਾ ਨਾਮਦੇਵ ਨਗਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

ਨਵੰਬਰ
2008

ਸਲਾਨਾ ਭੇਟਾ
100 ਰੁਪਏ

Sri Namdev Darbar Ghoman

Leading Religious Punjabi Monthly Magazine

Sri Namdev Darbar Committee (Regd.) Ghoman, Baba Namdev Nagar - 143514 (Gurdaspur)

Ph : 01872-265268 (Off.) 265420 (Resi) Gurcharan Singh (Secy.)

01874-243354 (Resi.) S. Charan Kanwal Bir Singh (Chief Editor)

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਦਰਬਾਰ ਘੁਮਾਣ

ਜਿਲਦ : 14

ਨਵੰਬਰ : 2008

ਅੰਕ : 45

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ
ਚਰਨ ਕੰਵਲ ਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਸਥਾਨਕ ਸੰਪਾਦਕ
ਬਾਵਾ ਜੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਸੰਪਾਦਕ
ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ ਦੇਸ਼	100 ਰੁਪਏ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਹਫ਼ਾਈ ਭਾਗ ਵਾਲੀ)	15 ਪੈਂਡ
ਲਾਈਵ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਚੰਦਾ ਦੇਸ਼	1000 ਰੁਪਏ
ਲਾਈਵ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਚੰਦਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਹਫ਼ਾਈ ਭਾਗ ਵਾਲੀ)	150 ਪੈਂਡ

ਮਹੀਨਾ ਸੰਘਰ

ਮੰਘਿਰਿ ਮਾਹਿ ਸੋਹੰਦੀਆ ਹਰਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਬੈਠੀਆਹ ॥
ਤਿਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਿਆ ਗਣੀ ਜਿ ਸਾਹਿਬਿ ਮੇਲਤੀਆਹ ॥
ਤਨੁ ਮਨੁ ਮਉਲਿਆ ਰਾਮ ਸਿਉ ਸੰਗਿ ਸਾਧ ਸਹੇਲਤੀਆਹ ॥
ਸਾਧ ਜਨਾ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸੇ ਰਹਨਿ ਇਕੋਨਤੀਆਹ ॥
ਤਿਨ ਦੁਖੁ ਨ ਕਬਹੂੰ ਉਤਰੈ ਸੇ ਜਮ ਕੈ ਵਸਿ ਪੜੀਆਹ ॥
ਜਿਨੀ ਰਾਵਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਣਾ ਸੇ ਦਿਸਨਿ ਨਿਤ ਖੜੀਆਹ ॥
ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਲਾਲ ਹਰਿ ਕੰਠਿ ਤਿਨਾ ਜੜੀਆਹ ॥
ਨਾਨਕ ਬਾਂਝੈ ਧੂੜਿ ਤਿਨ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣੀ ਦਰਿ ਪੜੀਆਹ ॥
ਮੰਘਿਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਰਾਧਣਾ ਬਹੁੜਿ ਨ ਜਨਮਤੀਆਹ ॥ 10 ॥

ਵਿਸ਼ਾ	ਲੇਖਕ	ਪੰਨਾ ਨੰ:
ਸੰਪਾਦਕੀ	ਚਰਨ ਕੰਵਲ ਬੀਰ ਸਿੰਘ	01
ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ		03
ਮੱਘਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕਥਾ		04
ਸਦਾਚਾਰ ਹੀ ਉੱਤਮ ਗੁਣ ਹੈ	ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ	06
ਮਿੰਨੀ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ		09
ਨਾਮੇ ਸੋਈ ਸੇਵਿਆ ਜਹ ਦੇਹੁਰਾ ਨ ਮਸੀਤਿ (ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ)	ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੁੰਬਈ	13

ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਪਰਚਾ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ: 3102/72 ਅ.ਪ. ਮਿਤੀ 8-3-1973 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੈ ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਸਾਰੇ ਤੀਰਥਾਂ, ਦਾਨਾਂ, ਇਸ਼ਨਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ ਰਾਮ-ਨਾਮ

- ਚਰਨ ਕੰਵਲ ਬੀਰ ਸਿੰਘ -

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਟਨ ਸਮੇਂ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਰਦੁਆਰ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਕੇਵਲ ਅਸਥੀਆਂ ਹੀ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਉਥੇ ਆਏ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਜੁੜਨੇ ਲੱਗੇ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਗੰਗਾ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਹਰਦੁਆਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀਓਂ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪੁੱਠਾ ਲਟਕ ਕੇ ਤਪ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਤੀਰਥ ਵਿਖੇ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੂਣੀਆਂ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਾੜੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਚਿਰੰਜੀਵੀ ਬਣਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕਰੇ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਘੋੜੇ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਕੇ ਅਸ਼ਵਮੇਧ ਯੱਗ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਸੋਨੇ ਦਾ ਗੁਪਤਦਾਨ ਕਰੇ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੇ ਤੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਦਾ। ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਹੈ।

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਥੇ ਜੁੜੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਬਾਹਰਵੇਂ ਸਾਲ ਗੰਗਾ, ਗੋਦਾਵਰੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੇਦਾਰ ਤੀਰਥ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਗੋਮਤੀ ਨਦੀ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗਊਆਂ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਰੰਤਾਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ ਦੀ ਬਰਫ ਵਿੱਚ ਗਲ ਦੇਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਰਾਮ-ਨਾਮ ਦੇ ਤੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਰਾਖੀ-ਘੋੜੇ, ਧਰਤੀ, ਸੋਨਾ ਸਮੇਤ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਦਾਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭ੍ਰਮੀਦਾਨ ਕਰੇ ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਪਖੰਡ, ਕਪਟ ਅਤੇ ਛਲ ਆਦਿ ਦਾ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਕਰਮ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਹੋ ਪ੍ਰੇਮੀਓਂ, ਇਹਨਾਂ ਕਥਨਾਂ ਤੇ ਰੋਸ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਯਮਰਾਜ ਦੇ ਜਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਤ-ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਮ-ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਆਤਮਾ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਰੇ ਤੀਰਥਾਂ, ਸਾਰੇ ਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਇਸ਼ਨਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮੀਓਂ, ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੀ ਪੀਵੋ।

ਇਸ ਪ੍ਰਥਾਏਂ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ :

ਰਾਮਕਲੀ ਘਰੁ 2 ॥

ਬਾਨਾਰਸੀ ਤਪੁ ਕਰੈ ਉਲਟਿ ਤੀਰਥ ਮਰੈ ਅਗਨਿ ਦਹੈ ਕਾਇਆ ਕਲਪੁ ਕੀਜੈ ॥

ਅਸੁਮੇਧ ਜਗੁ ਕੀਜੈ ਸੋਨਾ ਗਰਭ ਦਾਨੁ ਦੀਜੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਰਿ ਤਉ ਨ ਪੂਜੈ ॥ 1 ॥

ਛੋਡਿ ਛੋਡਿ ਰੇ ਪਾਖੰਡੀ ਮਨ ਕਪਟੁ ਨ ਕੀਜੈ ॥

ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਨਿਤ ਨਿਤਹਿ ਲੀਜੈ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਗੰਗਾ ਜਉ ਗੋਦਾਵਰਿ ਜਾਈਐ ਕੁੰਭਿ ਜਉ ਕੇਦਾਰ ਨ੍ਹਾਈਐ ਗੋਮਤੀ ਸਹਸ ਗਊ ਦਾਨੁ ਕੀਜੈ ॥

ਕੋਟਿ ਜਉ ਤੀਰਥ ਕਰੈ ਤਨੁ ਜਉ ਹਿਵਾਲੇ ਗਾਰੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਰਿ ਤਉ ਨ ਪੂਜੈ ॥ 2 ॥

ਅਸੁ ਦਾਨ ਗਜ ਦਾਨ ਸਿਹਜਾ ਨਾਰੀ ਭੂਮਿ ਦਾਨ ਐਸੇ ਦਾਨੁ ਨਿਤ ਨਿਤਹਿ ਕੀਜੈ ॥

ਆਤਮ ਜਉ ਨਿਰਮਾਇਲੁ ਕੀਜੈ ਆਪ ਬਰਾਬਰਿ ਕੰਚਨੁ ਦੀਜੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਰਿ ਤਉ ਨ ਪੂਜੈ ॥ 3 ॥

ਮਨਹਿ ਨ ਕੀਜੈ ਚੋਸੁ ਜਮਹਿ ਨ ਦੀਜੈ ਦੋਸੁ ਨਿਰਮਲ ਨਿਰਬਾਣ ਪਦੁ ਚੀਨ੍ ਲੀਜੈ ॥

ਜਸਰਥ ਰਾਇ ਨੰਦੁ ਰਾਜਾ ਮੇਰਾ ਰਾਮ ਚੰਦੁ ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਤਤੁ ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਜੈ ॥4॥4॥

ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਤੀਰਥਾਂ ਦਾ ਤੀਰਥ ਨਾਮ ਸੀ । ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਧੰਨ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਲਿਆਣਮਈ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕਿਸੇ ਐਸੇ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਿਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ-ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਸਕਣ ਤੇ ਪੰਢਰੀ ਆਬਾਦ ਕਰ ਸਕਣ । ਦਵਾਰਕਾ, ਮਥਰਾ, ਹਰਦੁਆਰ ਆਦਿ ਤੀਰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਈ । ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਿਵੰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਥਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਆਪ ਵੈਦਿਕ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ ।

ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ॥

ਅਕੁਲ ਪੁਰਖ ਇਕੁ ਚਲਿਤੁ ਉਪਾਇਆ ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਅੰਤਰਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਲੁਕਾਇਆ ॥ 1 ॥

ਜੀਅ ਕੀ ਜੋਤਿ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਈ ॥ ਤੈ ਮੈ ਕੀਆ ਸੁ ਮਾਝੁਮੁ ਹੋਈ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਜਿਉ ਪ੍ਰਭਾਸਿਆ ਮਾਟੀ ਕੁੰਭੇਉ ॥ ਆਪ ਹੀ ਕਰਤਾ ਬੀਨੁਲੁ ਦੇਉ ॥ 2 ॥

ਜੀਅ ਕਾ ਬੰਧਨੁ ਕਰਮੁ ਬਿਆਪੈ ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕੀਆ ਸੁ ਆਪੈ ਆਪੈ ॥ 3 ॥

ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਇਹੁ ਜਿਉ ਚਿਤਵੈ ਸੁ ਲਹੈ ॥ ਅਮਰੁ ਹੋਇ ਸਦ ਆਕੁਲ ਰਹੈ ॥ 4 ॥ 3 ॥

ਪਦ ਅਰਥ : ਕੁਲ - ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਖਾਨਦਾਨ, ਬੰਸ । ਅਕੁਲ - ਜੋ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਜੰਮੀ (ਕਿਸੇ ਕੁਲ) ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪੁਰਖ - ਸਭ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ । ਚਲਿਤੁ - ਜਗਤ ਰੂਪ ਤਮਾਸ਼ਾ । ਘਟਿ ਘਟਿ - ਹਰੇਕ ਘਟ ਵਿੱਚ । ਅੰਤਰਿ - ਹਰੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ । ਬ੍ਰਹਮੁ - ਆਤਮਾ, ਜਿੰਦ । ਜੀਅ ਕੀ ਜੋਤਿ - ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦੀ ਜੋਤ । ਕੋਈ - ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਣੀ । ਤੈ ਮੈ ਕੀਆ - ਅਸੀਂ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਜੀਵ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਤੈ ਮੈ - ਤੂੰ ਤੋਂ ਮੈਂ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵ । ਹੋਈ - ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜਿਉ - ਜਿਵੇਂ । ਕੁੰਭੇਉ - ਕੁੰਭ, ਘੱਤਾ । ਕਰਤਾ - ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ । ਬੀਨੁਲ ਦੇਉ - ਮਾਣਿਆ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਭੂ । ਕਰਮੁ - ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਕੰਮ । ਬੰਧਨ - ਜੰਜਾਲ । ਬਿਆਪੈ - ਦਬਾਉ ਪਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ । ਆਪੈ ਆਪੈ - ਆਪ ਹੀ ਆਪ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ । ਚਿਤਵੈ - ਚਿਤਵਦਾ ਹੈ, ਤਾਂਘ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਲਹੈ - ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ । ਅਮਰੁ - ਮੌਤ ਰਹਿਤ । ਆਕੁਲ - ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ।

ਅਰਥ : ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਉਸ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਨੇ ਇਹ ਜਗਤ-ਰੂਪ ਇਕ ਖੇਡ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਹਰੇਕ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਆਤਮਾ ਗੁਪਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਹਾਂ (ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ) ਉਸ ਅੰਦਰ-ਵੱਸਦੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਮਾਨੂਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਘੜਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਉਸ ਪਰਮ-ਜੋਤ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਬੀਨੁਲ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੀ ਸਭ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਜੀਵ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਕੰਮ ਉਸ ਲਈ ਜੰਜਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਇਹ ਜੰਜਾਲ ਆਦਿਕ ਭੀ ਜੋ ਕੁਝ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ।

ਨਾਮਦੇਵ ਬੋਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜੀਵ ਜਿਸ ਸ਼ੈਲੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਟਿਕਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (ਮਾਇਆ-ਜਾਲ ਦੀ ਚਿਤਵਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਇਆ-ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ) ਜੋ ਇਹ ਜੀਵ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਏ ਤਾਂ (ਉਸ ਅਮਰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ ਟਿਕ ਕੇ ਆਪ ਭੀ) ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਨੋਟ : ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਬੀਨੁਲ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਹੀ ਕਰਤਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਜਗਤ-ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਭੇਤ ਮਾਨੂਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਲਫਜ਼ ਬੀਨੁਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਭੀ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਵਰਤਿਆ ਹੈ । ਜੇ ਨਿਰਾ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੀਨੁਲ-ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਉਪਾਸਕ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ।

ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭਾਵ : ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਜਗਤ ਦੀ ਇਹ ਖੇਡ ਆਪ ਹੀ ਰਚਾਈ ਹੈ ।

ਮੱਘਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕਥਾ

ਮੰਘਿਰਿ ਮਾਹਿ ਸੋਹੰਦੀਆ ਹਰਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਬੈਠਤੀਆਹ ॥
 ਤਿਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਿਆ ਗਣੀ ਜਿ ਸਾਹਿਬਿ ਮੋਲਤੀਆਹ ॥
 ਤਨੁ ਮਨੁ ਮਉਲਿਆ ਰਾਮ ਸਿਉ ਸੰਗਿ ਸਾਧ ਸਹੇਲਤੀਆਹ ॥
 ਸਾਧ ਜਨਾ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸੇ ਰਹਨਿ ਇਕੋਲਤੀਆਹ ॥
 ਤਿਨ ਦੁਖੁ ਨ ਕਬਹੂ ਉਤਰੈ ਸੇ ਜਮ ਕੈ ਵਸਿ ਪਤੀਆਹ ॥
 ਜਿਨੀ ਰਾਵਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਣਾ ਸੇ ਦਿਸਨਿ ਨਿਤ ਖਤੀਆਹ ॥
 ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਲਾਲ ਹਰਿ ਕੰਠਿ ਤਿਨਾ ਜਤੀਆਹ ॥
 ਨਾਨਕ ਬਾਂਝੈ ਧੂਤਿ ਤਿਨ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣੀ ਢਰਿ ਪਤੀਆਹ ॥
 ਮੰਘਿਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਰਾਧਣਾ ਬਹੁਤਿ ਨ ਜਨਮਤੀਆਹ ॥ 10 ॥

ਕੱਤਕ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਜਦ ਆਪਣੇ ਮਾਝੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦਿਆਂ ਬਤੀਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜਗਿਆਸੂ ਰੂਪੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮਨਾ ! ਤੇਰੀਆਂ ਇਹ ਸੋਚਾਂ ਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ । ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਮੱਘਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਉਹੀ ਸੋਭਾ ਪਾਉਣਗੀਆਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣਗੀਆਂ, ਜੇਸ਼ਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਮੰਘਿਰਿ ਮਾਹਿ ਸੋਹੰਦੀਆ ਹਰਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਬੈਠਤੀਆਹ ॥
 ਤਿਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਿਆ ਗਣੀ ਜਿ ਸਾਹਿਬਿ ਮੋਲਤੀਆਹ ॥

ਮੱਘਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹਰੀ ਰੂਪੀ ਪਤੀ ਦੇ ਸੰਗ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਹੋ ਸ਼ੋਭਨੀਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਮਾਣ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਸੋਭਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਰਦੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੋਭਦੀ ਹੈ । ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭਜਨ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਸਾਉਣਾ ਹੀ ਉਸਦੀ ਸੰਗਤ ਕਥਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਭਾ ਕਿਤਨੀ ਗਿਣੀ ਜਾਏ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਾਲਕ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਮੇਲ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਆਪਣੇ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਤਨੁ ਮਨੁ ਮਉਲਿਆ ਰਾਮ ਸਿਉ ਸੰਗਿ ਸਾਧ ਸਹੇਲਤੀਆਹ ॥
 ਸਾਧ ਜਨਾ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸੇ ਰਹਨਿ ਇਕੋਲਤੀਆਹ ॥

ਸਾਧੂ ਰੂਪੀ ਸਖੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਨ ਤੇ ਮਨ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਖਿੜ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭਜਨ ਸਿਮਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਲਿਵ

ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਨ ਮਨ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮਿਲਾਪ ਕਬਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਸਤਿਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਇਕੱਲੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਤਿਨ ਦੁਖ ਨ ਕਬਹੂ ਉਤਰੈ ਸੇ ਜਮ ਕੈ ਵਸਿ ਪੜੀਆਹ ॥

ਜਿਨੀ ਰਾਵਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਣਾ ਸੇ ਦਿਸਨਿ ਨਿਤ ਖੜੀਆਹ ॥

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਇਕੱਲੇਪਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਕਦੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਜਮਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਜਮਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈ ਕੇ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਦਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਖਲੋਤੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਨਾਲ ਹਰਿ ਕੰਠਿ ਤਿਨਾ ਜੜੀਆਹ ॥

ਨਾਨਕ ਬਾਣੈ ਧੂੜਿ ਤਿਨ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣੀ ਦਰਿ ਪੜੀਆਹ ॥

ਰਤਨਾਂ, ਜਵਾਹਰਾਂ ਤੇ ਲਾਲਾਂ ਰੂਪੀ ਹਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਜੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਬਾ ਜੋ ਜਿਗਿਆਸੂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਭਜਨ ਵਿੱਚ ਤੱਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਠ ਵਿੱਚ (ਰਤਨ) ਵੈਰਾਗ ਅਤੇ (ਲਾਲ) ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਚੱਕਰ ਸਦਾ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੈਸਾ ਕਿ "ਪਗਲੀ ਮੀਰਾ" ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬਤੀਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਉੱਚ ਜੀਵਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਬਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚਰਨ ਧੂੜੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਮੰਘਿਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਰਾਧਣਾ ਬਹੁੜਿ ਨ ਜਨਮੜੀਆਹ ॥ 10 ॥

ਮੰਘਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਤ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੁਆਮੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਦਾਚਾਰ ਹੀ ਉੱਤਮ ਗੁਣ ਹੈ

- ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪ : ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ -

ਚੀਨ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਕਨਫਿਊਸ਼ੀਅਸ ਆਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਦਾਚਾਰ, ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਗ ਹਨ। ਜੋ ਸਦਾਚਾਰੀ ਨਹੀਂ, ਕਾਮੀ, ਲੋਭੀ, ਕ੍ਰੋਧੀ ਅਤੇ ਈਰਖਾਲੂ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸਰਲ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਹੀ ਸੱਚੀ ਤਪੱਸਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰ ਕਨਫਿਊਸ਼ੀਅਸ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਧਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਰੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਔਰਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦਫਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਥੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ : ਇਸ ਡਰਾਉਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਖੇ ਉਹ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਬੈਠੀ ਰਹੇਗੀ ? ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ : ਮੈਂ ਜ਼ਾਲਮ ਅਤੇ ਕਾਮੀ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਥੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਕਨਫਿਊਸ਼ੀਅਸ ਨੇ ਉਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ : ਕਾਮੀ ਅਤੇ ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਸ਼ਾਸਕ ਜੰਗਲੀ ਭੇੜੀਏ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਇਸ ਔਰਤ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਨਫਿਊਸ਼ੀਅਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ : ਅਧਰਮੀ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਦਿਲ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉੱਤਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਪਰਾਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਭੈਣ ਜਾਂ ਬੇਟੀ ਵਰਗਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਾ ਦਾਨੀ ਉਹ ਹੈ, ਜੋ ਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਜਾਂ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਨਾਥ ਜਾਂ ਲਾਚਾਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਮਗਧ ਨਰੇਸ਼ ਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਪਰਬਤੀ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਵਿਚਰਣ ਲਈ ਗਏ। ਪਰਬਤ ਦੀ ਤਲਹਟੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਮੁਨੀ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਮੁਨੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਟੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜੇ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਪੁੱਛਿਆ : ਮੁਨੀਵਰ ! ਇੰਨੇ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭੋਗਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਥੇ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ?

ਮੁਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਰਾਜਨ ! ਮੈਂ ਅਨਾਥ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ। ਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਮੁੱਖ-ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਉੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੋ। ਚਲੋ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਥ ਬਣਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਐਸ਼ੋ-ਆਰਾਮ ਦੇ ਦਿਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੁਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਰਾਜਨ ! ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪ ਲਾਚਾਰ ਹੋ, ਫਿਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਾਥ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹੋ ? ਰਾਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਮੁਨੀ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਗਲਤ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹੋ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਮੈਨੂੰ ਅੰਨਦਾਤਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮੇਰਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਰਾਜਨ, ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜੰਮਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਧਾਰ ਧਨ-ਸੰਪਤੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਾਫੀ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਨ-ਦੌਲਤ, ਸੁਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਸੱਚਾ ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ। ਜੋ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹੇ, ਉਹ ਨਾਥ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਮਹਿਲ ਛੱਡ ਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਰਾਜਾ, ਮੁਨੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਰੰਗ ਜੀ ਦਾ ਸੱਚਾ ਭਗਤ

ਤਿਰੁਪਨਾਲਵਰ ਦਾ ਜਨਮ ਸੂਦਰ ਕੁਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਤਿਸੰਗ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਭਗਵਤ-ਭਗਤੀ ਦੇ ਬੀਜ ਬੇ ਦਿੱਤੇ। ਭਗਵਾਨ ਰੰਗਨਾਥ ਦੀ ਉਸਤਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਭਜਨ ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਭਗਤ ਨੂੰ ਪਰਮ ਸੰਤੋਖ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤਿਰੁਪਨਾਲਵਰ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਰੰਗਨਾਥ ਜੀ ਦੀ ਸੁਆਰੀ ਨਿਕਲਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਰੰਗ ਜੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਪਏ ਕੰਕਰ, ਪੱਥਰ ਝਾੜੂ ਨਾਲ ਸਾਫ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਨਾ ਚੁਭਣ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੜੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਰੰਗ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਥੱਕ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਝੌਂਪੜੀ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਮਾਧੀ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਆਹਟ ਹੋਈ। ਤਿਰੁਪਨਾਲਵਰ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਮਹਾਤਮਾ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਸਨ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਭਗਤ, ਮੈਂ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਰੰਗ ਨਾਥ ਦਾ ਤੁੱਛ ਜਿਹਾ ਸੇਵਕ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੰਗਮੁਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਗਵਾਨ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਰਛਲ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੈ ਚਲਾਂ। ਤਿਰੁਪਨਾਲਵਰ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਰੰਗਮੁਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਮੰਦਰ ਲੈ ਗਏ। ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਰੰਗ ਨਾਥ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਖਿਆਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ। ਮੁਨੀ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਨੀਵਾਹਨ ਪੈ ਗਿਆ। ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੋਢੀ ਭਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।

ਪਖੰਡੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਟਰੀਂ

ਸੇਠ ਅਨਾਥਪਿੰਡਕ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਭਗਵਾਨ ਬੁੱਧ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਨੰਨ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਬੁੱਧ ਨੇ ਹੀ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਚੂਲਸੁਭੱਦਰਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਉੱਗਰ ਨਗਰਵਾਸੀ ਜਗਤ ਸੇਠ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਭਗਵਾਨ ਬੁੱਧ ਨੇ ਉਸਦੀ ਵਿਦਾਈ ਵੇਲੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਧਰਮ-ਆਚਰਣ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ। ਬੂਠ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਕਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਨਗਰ ਸੇਠ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਸੇ ਪਖੰਡੀ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਕਸਰ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਨੂੰ ਘਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਟੋਣੇ-ਟੋਟਕੇ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਘਰ ਦੀ ਨੂੰਹ ਚੂਲਸੁਭੱਦਰਾ ਨੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਧੁੰਤ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਤੂੰ ਸਾਧੂ-ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਅਨਾਦਰ ਕਰਦੀ ਹੈਂ। ਜਾ ਬੁਲਾ ਲੈ ਆਪਣੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਵੀ। ਉਹ ਆਪ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਦੇਖ ਲਏ। ਚੂਲਸੁਭੱਦਰਾ ਨੇ ਭਗਤੀ-ਭਾਵ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਜੋਤਵਨ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ, ਭਗਵਾਨ ! ਕੱਲ੍ਹ ਭਿਖਸੂਆਂ ਸਹਿਤ ਮੇਰੀ ਮਹਿਮਾਨਵਾਜੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ। ਪਤੀ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਾਗਲ ਸਮਝ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲਿਆ, ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਤੇਰੇ ਗੁਰੂ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਜਣਗੇ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿ ਚੂਲਸੁਭੱਦਰਾ ਦੀ ਨਿਰਛਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੁਣ ਕੇ ਬੁੱਧ ਆਪਣੇ ਭਿਖਸੂਆਂ ਸਮੇਤ ਉਗਰਨਗਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਸਨ। ਪਤੀ, ਸੌਂਸ ਅਤੇ ਸਹੁਰਾ ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਵਹਿ ਪਏ। ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਨੇ ਉਥੋਂ ਖਿਸਕਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਭਲਾਈ ਸਮਝੀ।

ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਗਿਆਨ

ਇਕ ਵਾਰ ਰਿਸ਼ੀ-ਅਨੇਕ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ-ਪੁੱਤਰ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਧਰਮ-ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਸਨ। ਵਿਵਾਦ ਵੱਧਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,

ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਉਦਾਲਕ ਹੀ ਇਸ ਜਿਗਿਆਸਾ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਉਦਾਲਕ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਤਮਾ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਬੋਧ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਅਸ਼ਵਪਤੀ ਨੂੰ ਹੀ । ਚੱਲੋ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ।

ਮਹਾਰਾਜ ਅਸ਼ਵਪਤੀ ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸ਼ਾਸਕ ਸਨ । ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਇਆ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਉੱਠੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਤਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਧੋਤੇ, ਉੱਚੇ ਆਸਨ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ । ਕੁਝ ਹੀ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਭੱਜਨ ਪਹੋਂਚਿਆ ਗਿਆ । ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਉਦਾਲਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਰਾਜਨ ! ਅਸੀਂ ਬਿਨ ਬੁਲਾਏ ਆਪਣੀ ਸ਼ੰਕਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਹਾਂ । ਇਸ ਲਈ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੀ ਆਤਮਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ੰਕਾ ਦੂਰ ਕਰੋ । ਭੱਜਨ ਮਗਰੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਾਂਗੇ । ਰਾਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਭੱਜਨ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰੋ । ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ । ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਧਰਮ-ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ । ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਉਦਾਲਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਰਾਜਾ ਪਾਸੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਆਏ ਹਾਂ । ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹੰਕਾਰ ਤਿਆਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗਿਆਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਉੱਚ ਆਸਨ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਦਿਆ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਰਿਸ਼ੀਗਣ ਅਸ਼ਵਪਤੀ ਕੋਲ ਪੁੱਜੇ ਅਤੇ ਬੋਲੇ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਿਗਿਆਸੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਏ ਹਾਂ । ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰੰਤ ਆਤਮ-ਗਿਆਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ।

ਬਾਬਾ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ 738ਵਾਂ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

8 ਨਵੰਬਰ : ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਰਹੂਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਨਿਕਲੇਗਾ ਜੋ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋ ਕੇ ਨਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ।

9 ਨਵੰਬਰ : ਰਾਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਬਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪਵੇਗਾ । ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜੇਗਾ ਜੋ ਰਾਤ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗਾ । ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜੀ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ । ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅੰਗੇ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ ।

ਨੋਟ :- ਸੰਗਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਗਲਤ ਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਇਸ ਸਾਲ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਬਾਵਾ - ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ 'ਸੈਕਟਰੀ'

ਮਿੱਠੀ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ

ਰਿਆੜਕੀ ਤਾਂ ਸੀਉਂਦੀ ਹੈ ਨਾਮਦੇਵ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ

"ਹਲੇ ਯਾਰਾਂ ਹਲੇ ਯਾਰਾਂ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ"

"ਹਲੇ ਯਾਰਾਂ ਹਲੇ ਯਾਰਾਂ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ"

ਇੰਝ ਅਚਾਨਕ ਭਾਗ ਜਾਗੇ ਧਰਤ ਦੇ ।
ਸਿੱਲਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜਦੋਂ ਝਰਨੇ ਵਹਿ ਤੁਰੇ ।
ਖੁਸ਼ਨਸੀਬ ਨਿਕਲੇ ਭੱਟੀ ਵਾਲੀਏ ।
ਸੁੱਕੀ ਖੁੰਡੀ ਵਿਚੋਂ ਪੱਤੇ ਪੁੰਗਰੇ ।
ਤੇ ਨਮਿਆਣਾ ਰੋਗ ਸਭ ਦੇ ਹਰ ਦਏ ।
ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਚੋਲ ਸਭ ਦੀ ਭਰ ਦਏ ।
ਪਲਾਂ 'ਚ ਹੋਵੇ ਪੂਰਾ ਜੋ ਵੀ ਵਰ ਦਏ ।
ਨਾਮਦੇਵ ਦਾ ਨਾਉਂ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਕਰ ਦਏ ।

ਇਹ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੋਂਦਾ ਦੋਂਦਾ ਆ ਗਿਆ ।
ਸੀ ਫਰਿਸ਼ਤਾ ਜਾਂ ਪੈਰੀਸ਼ਰ, ਦੇਵਤਾ ।
ਬਿਰਛਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਿਰਛ ਸੀ ਤਨ ਉਸਦਾ ।
ਤੇ ਸੁਗੰਧਤ ਸਾਹ ਸੀ ਫੁੱਲਾਂ ਜਿਹਾ ।
ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪੱਤਾ ਪੱਤਾ ।
ਸੀ ਪਵਿੱਤਰ "ਚੋਦਾਂ ਸੋ ਪੰਚੀ" ਵਰ੍ਹਾ ।
ਚੰਨ ਜਦੋਂ ਆਕਾਸ਼ ਦਾ ਧਰਤੀ ਤੇ ਲੱਭਾ ।
ਵਿੱਚ ਸਵਾਗਤ ਉੱਤਰ ਆਇਆ ਰਾਹਾ ਤਾਰਾ ।

ਇਕ ਇਕ ਮੂੰਹੋਂ ਸੋ ਸੋ ਗੱਲਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ।
ਦੰਤ ਕਥਾਵਾਂ ਪੰਛੀ ਬਣ ਬਣ ਉਡਦੀਆਂ ।
ਕਹਿੰਦੇ ਜਦ ਸਨ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ।
ਭਾਹਵੇ ਜੱਟ ਇਕ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਭਾਹਵੀਆਂ ।
"ਚਲ ਭਗਤਾ" ਕਹਿ, ਹੱਥ ਫੜਾਈਆਂ ਦਾਤੀਆਂ ।
ਵਾਦੀ ਕਰ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਹਲੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ।
ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦ ਭਗਤਾਂ ਭਰੀਆਂ ਝੁੰਕੀਆਂ ।
ਜੱਲੋਂ ਰੱਕੀਆਂ ਭਾਰੀਆਂ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ।

ਛੋਹ ਉਸਦੀ ਐਸੀ ਸੀ ਜਾਦੂ ਭਰੀ ।
ਰਿਆੜਕੀ ਦੀ ਰੰਗਭੂਮੀ ਹੋਰ ਵੀ ਗਈ ਹਰੀ ।
ਹਰ ਲਗਭਗ ਬਣ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਨਾਰ ਵਰਗੀ ।
ਹਰ ਕਲੀ ਹਰ ਵੇਲ ਪੈਰੀਂ ਆਣ ਲਿਪਟੀ ।
ਹਰ ਫਸਲ ਵਿੱਚ ਸਜਦੇ ਸੀ ਖੁਕਦੀ ਪਈ ।
ਕਰਾਮਾਤ ਸੀ ਉਸ ਮਹਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ।
ਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗਤ ਤੇ ਮਿੱਠਤ ਵਧ ਗਈ ।
ਪੌਣ ਸਾਰੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਖੁਸ਼ਬੂ ਹੋ ਗਈ ।

ਜੱਲੋਂ ਨੇ ਜਦ ਕੋਤਕ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਿਆ ।
ਜੀਵਨ ਉਸਦਾ ਅੱਖ ਦੇ ਛੋਰ 'ਚ ਬਦਲਿਆ ।
ਜੱਲੋਂ ਸੀ ਤਰਖਾਣ ਧਾਰੀਵਾਲ ਦਾ ।
ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਢੰਡਰਾ ਪਿਟਿਆ ।
"ਭੱਟੀਵਾਲ" 'ਚ ਰੱਬ ਆ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ ।
ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਸੂਰਜ ਉਸਦੇ ਚਮਕਦਾ ।
ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨੂਰ ਇਲਾਹੀ ਝੱਸਦਾ ।
ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਝਰ ਰਿਹਾ ।

ਨਾਮ ਸੀ ਕਿ ਸੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਸਦਾ ।
"ਨਾਮਦੇਵ" ਸ਼ਬਦ ਸੀ ਮਿਸ਼ਰੀ ਜਿਹਾ ।
ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣ ਖੁਸ਼ਬੂ ਫੈਲਿਆ ।
ਦਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਉਸਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ।
ਰਿਆੜਕੀ ਦਾ ਹਰ ਸ਼ਖ਼ਸ ਮੋਹਿਆ ਗਿਆ ।
ਨਾਮ ਸੀ ਕਿ ਸੀ ਕੋਈ ਕਰੁਣਾ-ਕਥਾ ।
ਅਮਲ ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੀ ਸੁਨੇਹੜਾ ।
ਫੂਹ ਤਕ ਤੇ ਫੂਹ ਤਕ ਉਹ ਵਧ ਗਿਆ ।

ਏਥੇ ਦੰਡ ਕਥਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਨੇ, ਕੀ ਕੀ ਸੁਣਾਵਾਂ ।
ਸਭ ਰੋਚਕ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਸਭ ਲਿਖਾਂ ਲਿਖਾਵਾਂ ।
ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵਧਣ ਤੋਂ, ਕੁਝ ਘਬਰਾਵਾਂ ।
ਸਭ ਖੋਲ੍ਹ ਪਟਾਰੀ ਰੱਖ ਦਿਆਂ, ਕਿ ਬਾਤਾਂ ਪਾਵਾਂ ।

ਵਗੇ ਪੂਰੇ ਦੀ ਵਾ ਸੁਹਾਵੀ ਸੀ ਜਗਾਹ ।
ਕੋਲ ਸੀ ਇਕ ਸੁੱਚੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਤਲਾਅ ।
ਜਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਸ਼ਨੀ ਕਮਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ।
ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੁੱਲਦਾਰ ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ।
ਪੂਰਨ ਚੁੱਪ ਇਕਾਤ ਕਿ ਪੱਤ ਨਾ ਹੋਲਦਾ ।
ਅੰਬਰ ਬੱਦਲਾਂ ਰਹਿਤ ਵਕਤ ਸੀ ਸੁਬਾਹ ਦਾ ।
ਪੈਰਾਂ ਹੇਠਾਂ ਸਾਵਾ-ਸਾਵਾ ਘਾਹ ਹੀ ਘਾਹ ।
ਉੱਪਰ ਬੈਠਾ ਮੋਰਾ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ।

ਅਹਿਲ ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਬੋਧਿਆਨ ਸੀ ।
ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਤਨ ਤੇ ਜਾਨ ਸੀ ।
ਤ੍ਰੈਕਾਲ ਦ੍ਰਸ਼ਟਾ ਭੂਤ ਭਵਿਖ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ ।
ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਲਿਆਣ ਸੀ ।
ਰਾਜ ਵਰਗ ਤਾਂ ਪਾਪਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤਾਨ ਸੀ ।
ਰਿਵਾਜ ਸਮਾਜ ਖਰਾਬ ਹਾਕਮ ਬਣੀਮਾਨ ਸੀ ।
ਐਸੀ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਨਾ ਆਸਾਨ ਸੀ ।
ਸਦਾ ਜੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਮਰਾਂ ਇਨਸਾਨ ਸੀ ।

ਏਨੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰ ਆ ਚਰਨੀਂ ਢਹਿ ਪਏ ।
ਹਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਥੱਕੇ ਟੁੱਟੇ ਆ ਗਏ ਮੰਜਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ।
ਆਖਣ "ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ" ਬੇਹਾਲ ਕੀਤੇ ।
ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਨਾ ਪੱਠੇ ਚਾਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਅਨਾਜ ਮੁੱਕੇ ।
ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਫੁੱਧੇ ਭਾਣੇ ਭਟਕਦੇ ਹੋਏ ਆਏ ਹਾਂ ਏਥੇ ।
ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਹਿੰਮਤ ਰਹੀ ਕਿ ਜਾ ਸਕੀਏ ਹੋਥੇ ।
ਹੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖੋ ! ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ ਆਸਰੇ ।

ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਰਹਾਗੇ ਅਸੀਂ ਰਬੀਏ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ।
'ਮਹਾਂ ਮਨ' ਤੇੜੀ ਸਮਾਧੀ ਨੈਣ ਪੁੱਟੇ ਅਤੇ ਬੋਲੇ,
"ਆਏ ਹੋ ਤਾਂ ਜੀ ਆਇਆਂ ਜਲ ਪੀਓ ਭੋਜਨ ਕਰੋ ।
ਕਿਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਈਏ ਸਦਾ ਹੀ ।
ਭੂਮੀ ਹੈ ਇਹ ਰਤੀ ਪੱਧਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਹੈ ।
ਵਾਹੇ ਇਸਨੂੰ ਬੰਜ ਬੀਜੇ ਫਸਲਾਂ ਕੱਟੋ ਸੁਖੀ ਰਹੋ ।
ਏਧਰ ਕਿਪਰੇ ਕਾਲ ਵਾਲ ਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਨਾ ਪਵੇਗਾ ।
ਬਸ ਸੁੱਚੀ ਕਿਰਤ ਕਰਿਓ ਅਤੇ ਬੇਵਿਕਰ ਰਹੋ ।

ਕੁਝ ਛਿਮਾਹੀਆਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਬੀਤੀਆਂ ।
ਘੁੰਮਣ ਜੱਟਾਂ ਖੂਬ ਉਗਾਈਆਂ ਖੇਤੀਆਂ ।
ਬਖਸ਼ੇ ਬਾਬਾ ਹੋਈਆਂ ਫੁੱਲਾਂ ਜਟਕੀਆਂ ।
ਚੌਧਰੀ ਰਾਣੇ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਸੀ ਵਿਆਹ ।
ਬਾਂ ਦਹੀਂ ਅਸਾਂ ਭੋਜੀਆਂ ਭਰ ਗੋਹੇ ਦੀਆਂ ਮਟਕੀਆਂ ।
ਚੜ੍ਹ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਆ ਗਈਆਂ ਮਾਰੀ ਤੋਂ ਫੌਜਾਂ ਤਕੜੀਆਂ ।
ਭੋ ਮਰਲਾ ਖੋਹ ਲੈਣਗੇ ਉਹ ਕਰਨ ਟੱਬਰ ਟੁਕੜੀਆਂ ।

ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ।
ਕੁਝ ਚਿਰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਰੱਖੀ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ।
"ਹੈ ਕੀਤੀ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰਨਿਆਂ ਇਹ ਗਲਤੀ ਭਾਰੀ ।
ਪਰ ਕਿਰਤੀ ਪਿਆਰੇ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਕਿਰਤ ਪਿਆਰੀ ।
ਅਸੀਂ ਮਾਭੇ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰੀਏ ਹਰ ਬਾਂ ਹਰ ਵਾਰੀ ।
ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸਜਾ ਮਿਲੇਗੀ ਲੱਗੂ ਚੰਦ ਕਰਾਰੀ ।
ਉਥੇ ਬਿਨ ਸਿਰ ਤੋਂ ਧੜ ਲੜੇਗਾ ਜੋਪ ਬਲਕਾਰੀ ।
ਹਾਂ ਫਤਹਿ ਹੋਸੀ ਤੁਸਾਂ ਦੀ ਫਿਰ ਆਖਰਕਾਰੀ ।

ਨਾਮਾ ਸਾਗਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ ।
ਤਾਰ ਤਾਂ ਦਿਲ ਦੀ ਸੀ ਰਹੀ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਚਿਤਾਰ ।
"ਸਭ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਸਭ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦ ਬਿਨ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ॥"
"ਰੱਬਤਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਇਕ ਹੈ" ਬਾਣੀ ਰਹੇ ਉਚਾਰ ।

"ਸੁਣਿਨੇ ਕੀ ਸੁਣੀ ਰੂਪੇ ਕਾ ਧਾਗਾ ॥ ਨਾਮੇ ਕਾ ਚਿਤ੍ਰ ਹਰਿ
ਸਉ ਲਾਗਾ ॥"

ਸਿਉਂਦੇ ਰੰਗਦੇ ਕਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਜਪ ਜਪਦੇ ਕਰਤਾਰ ।
"ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਾਸਤ੍ਰ ਆਨੰਤਾ ਗੀਤ ਕਥਿਤ ਨ ਗਾਵਉਗੇ ॥"
ਨਾਮਦੇਵ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਿਰੰਤਰ ਰਿਦ ਅੰਤਰ ਤੁਣਕਾਰ ।

ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਨਿਰਾਲਾ ਮੰਚ ਸੀ ।
ਆਣ ਬੈਠਾ ਪੁਰਸ਼ ਅਗੰਮਤਾ ਸੰਤ ਸੀ ।
ਸੋਹਲ ਸੂਰ ਵਾਲਾ ਸੋਚ ਅਨੰਤ ਸੀ ।
ਸੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਰੂਪ ਪਰ ਭਗਵੰਤ ਸੀ ।

ਪ੍ਰੀਤ ਪਾਂਧੀ ਪਰ-ਹਿਤ ਪੈਗਾਮ ਸੀ ।
ਹਰ ਹਰਛ ਤੇ ਨਾਮਦੇਵ ਨਾਮ ਸੀ ।
ਸ਼ਬਦ ਸਨ ਜੋ ਕੁਲ ਧੋਤੇ ਸੱਜੇ ।
ਇੰਝ ਭੂਣੇ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਇਲਹਾਮ ਸੀ ।

ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਦੀ ਕੀਤੀ ਉੱਚੀ ਉਂਗਲੀ ।
ਇਕ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਸੀ ਦਿਖਾਈ ।
ਇਕ ਵਿਚੋਂ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਿਸ ਪਏ ।
ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਜਾਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਖੁਦਾਈ ।

ਉਸ ਕਿਹਾ, "ਹੇ ਸਾਧੂਓ ! ਜਗਿਆਸੂਓ !
ਨਿਰਗੁਣ ਨਿਰਾਕਾਰ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ ।
ਆਡੰਬਰਾਂ ਬਹੁਰੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਸੋ ।
ਸਰਲ ਸਿੱਧੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੋ ।

ਮੱਕੜੀਆਂ ਦੇ ਜਾਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਓ !
ਉਚ ਨੀਚ ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗੋ !
ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਚੌਂ ਹਰ ਜੰਤ ਚੌਂ 'ਜੋਤ' ਦੇਖੋ ।
ਜੋਤ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਜੰਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਓ ।

ਸੰਨਿਆਸੀਓ ਉਦਾਸੀਓ ਅਭਿਲਾਸੀਓ ।
ਘਰ ਤੋਂ ਦੋੜ ਕੇ ਭਗੋਤੇ ਨਾ ਬਣੋ ।
ਖੁੰਡਾਂ ਕੁੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਲਤ੍ਰੂ ਬੂਧੇ ਵੱਸਣ ।
ਉਹਲੇ ਛੁੱਪੇ ਜਾ ਜਾ ਕਿਉਂ ਦੜੋ ।

ਮੰਦਰਾਂ ਜਾਂ ਅੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਪਿਆ ।
ਕਿਉਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਸਾਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ।
ਪਿਆਰ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਜਗ ਲੰਗੇ ਪਿਆਰਾ ।
ਜਨ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕਮਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਨਿਆਰਾ ।

ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਸਰਵੋਤਮ ਧਰਮ ਹੈ ਮੰਨਣਾ ।
ਬਾਕੀ ਤਾਂ ਭਰਮ ਹਿਰਦੇ ਪਾਲਣਾ ।
ਅਠਸਠ ਤੀਰਥ ਭਟਕਣਾ ਹੈ ਭਟਕਣਾ ।
ਤਨ ਤੀਰਥ ਹੈ ਮਨ ਮੰਦਰ ਹੈ ਆਪਣਾ ।

ਰਾਜਿਓ ਤੇ ਹਾਕਮੋ ਤੇ ਅਹਿਲਕਾਰੋ !
ਜ਼ਮੀਰ ਸਾਫ਼ਾ ਪੀਰ ਹੈ ਏਸੇ ਦੀ ਮੰਨੋ ।
ਧਨ ਤਜੌਰੀ ਨਾਗ ਬਣ ਕੇ ਨਾ ਬਰੋ ।
ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਫੁੱਕਾਰਦੇ ਹੋ ।

ਪੰਡਤੋ ਪੁਜਾਰੀਓ ਹਿੰਮਤ ਕਰੋ ।
ਪੋਟ ਪੂਜਾ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਨਾ ਰਹੋ ।
ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ ।
ਦਸਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰੋ ।

ਪ੍ਰਚਾਰਕੋ ਤੇ ਸਾਧਕੋ ਮੈਂ ਕੀ ਕਹਾਂ ।
ਅਬਲਾਵਾਂ ਬੀਮਾਰਾਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ।
ਕੋਲ ਜਾ ਜਾ ਕੇ ਹਰੇ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ।
ਜਾ ਜਗਾਵੇ ਜਾ ਉਠਾਵੇ ਮੁਰਦਾ ਰੂਹਾਂ ।

ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ ਧਰਮ ਹੈ ।
 ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ਧਰਮ ਹੈ ।
 ਹਰ ਵਖੀ ਦਾ ਦੁਖ ਵੰਡਾਉਣਾ ਧਰਮ ਹੈ ।
 ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਬਣ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਧਰਮ ਹੈ ।

ਹੰਸਦੀ ਤੇ ਖੇਡਦੀ ਰਹੇ ਜਿੰਦਗੀ !
 ਕੋਲ ਸੱਦੇ ਨਾਲ ਬਏ ਜਿੰਦਗੀ ।
 ਲਏ ਬੋਝਾ ਬਹੁਤਾ ਦਏ ਜਿੰਦਗੀ ।
 ਸੁਭ ਕਰੇ ਤੇ ਸੁਭ ਕਰੇ ਜਿੰਦਗੀ ।

ਭਈ ਸਾਹਿਜੇ ਸਾਹਿਜੇ ਭਰਮ ਦੀ ਬਦਲੀ ਪਾਣਦੀ ।
 ਮਸਾਂ ਕਿਤੇ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਸੂਰਤ ਚੰਨ ਦੀ ।
 ਮਹਾਂ ਸਿਆਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਵੇ ਨਬੀ ।
 ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੁੰਦੀ ।
 ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਸੁੱਤੀ ਜਨਤਾ ਜਾਗਦੀ ।
 ਮਸਾਂ ਹੀ ਸਮਝੀ ਨਾਮਦੇਵ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ।
 "ਕੁਜਾ ਆਮਦ ਕੁਜਾ ਰਫਤੀ ਕੁਜਾ ਮੇ ਰਵੀ ॥"
 ਕਿਥੋਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿਥੇ ਜਾਂਦਾ ਕਿਥੇ ਜਾਵਸੀ ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਚਮਕੀ ਸੀ ਇੰਝ ਚਾਨਣੀ ।
 ਜਿਲ੍ਹਾ ਸਿਤਾਰਾ ਪਿੰਡ ਸੀ ਨਰਸੀ ਬਾਹਮਨੀ ।
 ਵਿੱਚ ਮਰਾਠੇ ਦੇਲ ਲੱਗਾ ਬੂਟੜਾ ।
 ਜਿਸਦੀ ਛਾਂ ਸੀ ਕੁਲ ਜਹਾਨਾਂ ਮਾਨਣੀ ।
 ਸੰਨ ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਸੱਤਰ ਦਾ ਇਕ ਸੁਭ ਦਿਹਾੜਾ ।
 ਦਾਮਸ਼ੇਟ, ਗੋਨਾਈ ਦੇ ਘਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ।
 ਖੰਡਾਂ ਝੁਹਿਮੰਡਾਂ ਦੀ ਆ ਗਈ ਊਰਜਾ ।
 ਬਣ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਪੀਰ ਜਾਂ ਭਗਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ।

ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਧੂਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਬਾਪਣਾ ।
 ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਠ ਸੀ ਕਿਸ ਉਸਤਾਦ ਪੜ੍ਹਾਵਣਾ ।
 ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਉੱਚੀ ਜਿਸਦੀ ਆਤਮਾ ।
 ਦਿਹੁਰਾ ਓਸੇ ਤਰਫ ਸੀ ਘੁੰਮਦਾ ਜਾਵਣਾ ।
 ਉਸ ਦੇ ਆਖੇ ਮੋਮ ਹੁੰਦੇ ਜਾਵਣਾ ।
 ਸੁੱਚੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਨੀਚ ਸੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਆਖਣਾ ।
 ਪੰਡਰਪੁਰੀਆਂ ਪਾਧਿਆਂ ਸੀ ਪਛਤਾਵਣਾ ।

ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸਫਲ ਸੀ ਉਹ ਮਹਾਂ ਰਬੀ ।
 ਬਖਸ਼ੀ ਸੀ ਕਰਤਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਨੋਖੀ ।
 ਹਲਕੀ ਉਮਰੇ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਕ੍ਰਹਿਸਥੀ ।
 ਏਸੇ ਉਮਰੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸੰਨਿਆਸੀ ।
 ਰਾਜਾਬਾਈ ਬਣੀ ਸੀ ਸਾਬਣ ਸੁਨੱਖੀ ।
 ਛਪਰੀ ਸਤੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਗੁਰਬਤ ਵਧੀ ਚੌਖੀ ।
 ਹੁਰ ਸਮੇਂ ਬੀਠਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖੀ ।
 ਵਧਦੀ ਨਿੱਤ ਨਿੱਤ ਬਾਨ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੇਖੀ ।

ਆਖਣ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੇਵਤਾ ।
 ਇਕੋਰਾਂ ਕਿਸੇ ਭਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ ।
 ਉਹ ਭਗਤ ਸੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਰੀਬਤਾ ।
 ਸ਼ਿਵ ਜਾ ਕੇ ਟਿੱਟ ਉੱਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ ।
 ਤਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ਿਵ ਦਾ ਨਾਮ ਬੀਠਲ ਪੈ ਗਿਆ ।
 ਪੰਡਰਪੁਰ ਤੇ ਏਧਰ ਓਧਰ ਬੁੱਤ ਬਣ ਗਏ ਬੋਰਹਾ ।
 ਨਾਮਦੇਵ ਦੀ ਕਾਫੀ ਦਿਨ ਤੱਕ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਬੁੱਤ ਪੂਜਾ ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ)

ਨਾਮੋ ਸ਼ੋਈ ਸੋਵਿਆ ਜ਼ਰ ਦੇਰੁਕਾ ਨ ਮਸ਼ੀਤਿ (ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ)

- ਡਾ. ਸਚਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੁੰਬਈ -

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਨੇ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਸਤਤ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ, "ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ" ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ "ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਮਹਲਾ ੫" ਤੱਕ ਵਿਚਾਰ ਧਾਰਾ ਇਕ ਹੀ ਹੈ।

ਮ: 3 ॥ ਇਕਾ ਬਾਣੀ ਇਕੁ ਗੁਰੂ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ॥ (ਅੰਗ - 646)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵੀ ਉਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਸੰਗ੍ਰਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਮੰਤਵ ਸਿਰਫ ਕਰਾਮਾਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਕਰਾਮਾਤ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਖੀਏ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਲਕ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾ ਸਕਦੀ। ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮਾਲਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮਿਲੇ।

ਸਨੇਕੁ ਮਹਲਾ 2 ॥ ਏਹ ਕਿਨੇਹੀ ਦਾਤਿ ਆਪਸ ਤੇ ਜੋ ਪਾਈਐ ॥

ਨਾਨਕ ਸਾ ਕਰਮਾਤਿ ਸਾਹਿਬ ਤੁਨੈ ਜੋ ਮਿਲੈ ॥ 1 ॥ (ਅੰਗ - 474, 475)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ ਕਰਾਮਾਤ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਬਲਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਸਲੀ ਭਾਵ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੱਕਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਥਾਵਾਂ ਜੋ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਪੱਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੰਦਾ ਲੈ ਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੱਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਉ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੱਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਾਂਝੀ ਕਰੀਏ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮਾਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਗੁਣ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਥਾਂ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੱਕਤੀ ਵਿੱਚ ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਤਾਂ ਜੋ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਹ ਦਾਤ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਆਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਆਤਮਕ ਅਭੋਲਤਾ ਵਿੱਚ ਟਿਕਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਰੇ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥

ਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਸਾਲਾਹੀਐ ਸਹਜਿ ਮਿਲੈ ਪੁਤ੍ਰੁ ਸੋਇ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 67)

ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੱਕਤੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬਾਰੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਫੀਥਾ ਸੀ ਤੇ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੁਲਾਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਣ ਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਜਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਨਾਲ ਭੁੱਖੀ ਸਾਂਝ ਪਾ ਲਈ, ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹਉਮੈ ਦਾ ਭੀ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਦੇਵਤੇ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਚਾਰੀ ਹੋਈ ਬਾਣੀ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੋਈ, ਇਸ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਾਮਾ ਫੀਥਾ ਕਬੀਰ ਜੁਲਾਹਾ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥

ਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਬੇਤੇ ਸਬਦੁ ਪਛਾਣਹਿ ਹਉਮੈ ਜਾਤਿ ਗਵਾਈ ॥

ਸੁਰਿ ਨਰ ਤਿਨ ਕੀ ਬਾਣੀ ਗਾਵਹਿ ਕੋਇ ਨ ਮੇਟੈ ਭਾਈ ॥ 3 ॥ (ਅੰਗ - 67)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਸਦਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਗੋਬਿੰਦ, ਬੀਨਲ, ਰਾਮੁ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਵਰਤੇ ਹਨ।

ਹਰ ਥਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ (ਗੋਬਿੰਦ) ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਸੰਪਤੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਧਾਗਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਣਕੇ ਪੁੱਤੇ ਹੋਏ ਹੋਣ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਸਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਤਾਣੇ-ਪੇਟੇ ਵਿੱਚ ਧਾਗੇ ਮਿਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਭ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਸਭ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਗੋਬਿੰਦ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ।

ਸਭੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਹੈ ਸਭੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦ ਬਿਨੁ ਨਹੀ ਕੋਈ ॥

ਸੂਰੁ ਏਕੁ ਮਣਿ ਸਤ ਸਹਸ੍ਰ ਜੈਸੇ ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 485)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿੰਧਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਉੱਧਰ ਹੀ ਨਿਰਲੇਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਕੇ ਬੇਤੇ ਅਨੰਦ ਚੋਜ ਤਮਾਸ਼ੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਬੀਨਲ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਬੀਨਲ ਕੋਈ ਪੰਥਰ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਮਹਾਂਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਹਾਨੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਹਨ, ਤੇ ਮਹਾਨੀ ਵਿੱਚ ਬੀਨਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਹੈ।

ਜੜ੍ਹ ਜਾਉ ਤਤ ਬੀਨਲੁ ਭੈਲਾ ॥ ਮਹਾ ਅਨੰਦ ਕਰੇ ਸਦ ਕੇਲਾ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 485)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਉੱਚੀ-ਨੀਵਾਂ ਜਾਤ-ਗੋਤ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਰਾਮ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਚਿਤ ਵਿੱਚ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕਹਾ ਕਰਉ ਜਾਤੀ ਕਹਿ ਕਰਉ ਪਾਤੀ ॥

ਰਾਮ ਕੇ ਨਾਮੁ ਜਪਉ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 485)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਖੰਡ ਤੇ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਸੱਪ ਕੁੰਜ ਲਾਹ ਦੋਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ, ਬਗਲਾ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਖਲੋ ਕੇ ਸਮਾਧੀ ਤਾਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਤਨ ਨਿਕਰ ਵਤਨ ਲਈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅੰਦਰ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਭੋਖ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਆਤਮਕ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ । ਜਦ ਤੱਕ ਅੰਦਰੋਂ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ, ਤਦ ਤੱਕ ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਣ ਜਾਂ ਜਾਪ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਹੈ ? ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਜੁਨਮ ਵਾਲੀ ਰੋਜ਼ੀ ਹੀ ਕਮਾਉਣੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਵਿਖਾਵੇ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਜਗਤ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਠੱਗ ਆਖਦਾ ਹੈ । ਉਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਥਾਂਠਿ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਫਲ ਕਪਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ । ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ ਦਾ ਜਪਨ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਵਿਕਾਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਕਾਹੇ ਕਉ ਕੀਜੈ ਧਿਆਨੁ ਜਪੰਨਾ ॥

ਜਬ ਤੇ ਸੁਧੁ ਨਾਹੀ ਮਨੁ ਅਪਨਾ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 485)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਲੰਘੇਗਾ ? ਇਸ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਨਾਸਵੰਤ ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥ ਵੇਖ ਕੇ ਤੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਕੈਸੇ ਮਨ ਤਰਹਿਗਾ ਰੇ ਸੰਸਾਰੁ ਸਾਗਰੁ ਬਿਖੈ ਕੇ ਬਨਾ ॥

ਬੁਠੀ ਮਾਇਆ ਦੇਖਿ ਕੈ ਭੂਲਾ ਰੇ ਮਨਾ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 486)

ਹੁਣ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬਰਕਤ ਦਾ ਸਦਕਾ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮੈਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹਰ ਥਾਂ ਦੀਦਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰਾ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਠੰਢ ਪੈਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ-ਦੇਵ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅੰਗ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੀ, ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ, ਤੇ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ।

ਜਬ ਦੇਖਾ ਤਬ ਗਾਵਾ ॥ ਤਉ ਜਨ ਧੀਰਜੁ ਪਾਵਾ ॥ 1 ॥

ਨਾਦਿ ਸਮਾਇਲੋ ਰੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੋਟਿਲੋ ਦੇਵਾ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 656, 657)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਲ ਦੀ ਗੁਆਂਢ ਨੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਹੇ ਨਾਮੇ ! ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਫੰਨ ਕਿਸ ਪਾਸੋਂ ਬਣਵਾਈ ਹੈ ? ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤਰਖਾਣ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਦੂਣੀ ਮਜ਼੍ਹਰੀ ਦੇ ਦਿਆਂਗੀ । ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਭੈਣ ! ਉਸ ਤਰਖਾਣ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਵੇਖ, ਉਹ ਤਰਖਾਣ ਹਰ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ । ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਨੇ ਬੇਢੀ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ । ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਤਰਖਾਣ ਪਾਸੋਂ ਫੰਨ ਬਣਵਾਏ ਤਾਂ ਉਹ ਤਰਖਾਣ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਮਜ਼੍ਹਰੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੀਤ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲੋਂ, ਸਭਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮੋਹ ਤੋੜ ਲਏ ਤਾਂ ਉਹ ਤਰਖਾਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਗੁੰਗਾ ਬੜਾ ਸੁਆਦਲਾ ਪਦਾਰਥ ਖਾਏ ਤਾਂ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸੁਆਦ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਤਰਖਾਣ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਬਾਣੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ । ਉਸ ਤਰਖਾਣ ਦੇ ਕੁਝ ਥੰਡੇ ਜਿਹੇ ਗੁਣ ਸੁਣ ਲੈ : ਉਸ ਨੇ ਧੂ ਨੂੰ ਅਟੱਲ ਪਦਵੀ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਪੁਲ ਬੱਧਾ, ਨਾਮਦੇਵ ਦੇ ਉਸ ਤਰਖਾਣ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੀਤਾ ਮੋੜ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਤੇ ਭਭੀਖਣ

ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ।

ਘਰੂ 4 ਸੋਰਠਿ ॥

ਪਾਤ ਪਯੋਜਣਿ ਪੂਛਿ ਲੇ ਨਾਮਾ ਕਾ ਪਹਿ ਛਾਨਿ ਛਵਾਈ ਹੋ ॥

ਤੇ ਪਹਿ ਦੁਗਣੀ ਮਜ਼ਰੀ ਦੈਰਉ ਮੋ ਕਉ ਬੇਢੀ ਦੇਹੁ ਬਣਾਈ ਹੋ ॥ 1 ॥

ਰੀ ਬਾਈ ਬੇਢੀ ਦੇਨੁ ਨ ਜਾਈ ॥ ਦੇਖੁ ਬੇਢੀ ਰਹਿਓ ਜਮਾਈ ॥

ਹਮਾਰੈ ਬੇਢੀ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਬੇਢੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਜ਼ਰੀ ਮਾਧੈ ਜਉ ਕੋਊ ਛਾਨਿ ਛਵਾਵੈ ਹੋ ॥

ਲੋਗ ਕੁਟੰਬ ਸਭਹੁ ਤੇ ਤੋਰੈ ਤਉ ਆਪਨ ਬੇਢੀ ਆਵੈ ਹੋ ॥ 2 ॥

ਐਸੇ ਬੇਢੀ ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਸਭ ਅੰਤਰ ਸਭ ਠਾਈ ਹੋ ॥

ਗੁਰੈ ਮਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਚਾਖਿਆ ਪੂਛੇ ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਈ ਹੋ ॥ 3 ॥

ਬੇਢੀ ਕੇ ਗੁਣ ਸੁਨਿ ਰੀ ਬਾਈ ਜਲਪਿ ਬਾਂਧਿ ਪ੍ਰ ਥਾਪਿਓ ਹੋ ॥

ਨਾਮੋ ਕੇ ਸੁਆਮੀ ਸੀਅ ਬਹੋਰੀ ਲੋਕ ਭਭੀਖਣ ਆਪਿਓ ਹੋ ॥ 4 ॥ 2 ॥ (ਅੰਗ - 657)

ਇਹ ਗੱਲ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਆਮ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੋ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਵਧੀਕ ਪਿੱਛੇ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਿਆਰ ਦੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸੰਨ 1922-23 ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਜੋ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੇਮ-ਆਸਰੇ ਜੋਨੇ ਦੇ ਚੂੜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਮਜ਼ਰੀ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੋਟੇ ਤਕੜੇ ਮਨੁੱਖ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾ ਮੁਕਾਉਂਦੇ । ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ (25 ਮਾਰਚ 2004) ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸਦਕਾ 2 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ।

ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਮਾਇਆ ਵਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਗਰੀਬ ਸਨ, ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ । ਜਿਥੇ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਉਥੇ ਰੱਬ ਆਪ ਹੈ । ਸਤਸੰਗੀ ਜੋ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਖਿੱਚੇ ਹੋਏ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰੇ ਹੋਏ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਬੈਠਾ ਕੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਸੋ, ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ ਚੰਗਾ ਤੇ ਸੋਹਣਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਗੁਆਂਢਣ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸ ਤਰਖਾਣ ਦਾ ਪਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਰੀਝ ਆਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਾਮਦੇਵ ਦਾ ਕੋਠਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ।

ਆਮ ਕਬਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਘਰ ਢਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਰੱਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਾਤੀਂ ਆ ਕੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ । ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪੂਰੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਘਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੋਹ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਰੰਗਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹਿਰਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ । ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ ਤਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਿਰਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਭਗਤ-ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਜਣ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਤੁਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਸਨ । ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੁਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਜਣ ਨੇ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰ ਥਾਪਿਓ' ਹੋ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਪੂ ਭਗਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਜੁਗ

ਵਿੱਚ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ । ਜਿਸ 'ਬੇਬੀ' ਦੇ ਗੁਣ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਪਕੌਸ਼ਣ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ 'ਰਹਾਉ' ਦੀਆਂ ਝੁਕਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਆਖਦੇ ਹਨ "ਬੇਬੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਮਾਈ" । ਜੋ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਸਨ ।

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਮਿਲ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ (ਮਨ) ਵੀ ਚਮਕ ਪਿਆ ਹੈ । ਰਾਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੇ ਅੰਕੜ ਵੀ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਪਤੀਜ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੁਅੰਛ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ ਪਾਰਸ ਨਾਲ ਛੋਹ ਕੇ ਲੋਹਾ, ਸੋਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ-ਰਤਨ ਪਰੋਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਆਪਣਿਆਂ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਫੁਲੇਕਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ।

ਮੈਂ ਕਉ ਮਿਲਿਓ ਰਾਮੁ ਸਨੇਹੀ ॥ ਜਿਹ ਮਿਲਿਐ ਦੇਹ ਸੁਦੇਹੀ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਮਿਲਿ ਪਾਰਸ ਕੱਚਨੁ ਹੋਇਆ ॥ ਮੁਖ ਮਨਸਾ ਰਤਨੁ ਪਰੋਇਆ ॥

ਨਿਜ ਭਾਉ ਭਾਇਆ ਵਸੁ ਭਾਗਾ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਾਛੇ ਮਨੁ ਪਤੀਆਗਾ ॥ 2 ॥ (ਅੰਗ - 657)

ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਦਾਰਣ ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਹੁਣ ਮੈਂ ਮੁਖ ਮੁਖ ਜਨਮ ਮਰਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਚਿੱਤ ਜੋੜ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਜਤ ਦੀ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਪਾਛੈ ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵਨੁ ਪਾਵਉ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਘਟ ਤੇ ਉਚਰਉ ਆਤਮ ਕਉ ਸਮਝਾਵਉ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 693)

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਹੋ ਮੇਰੇ ਸੋਹਣੇ ਰਾਮ ! ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਸੋਹਣਾ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਸੋਹਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਰੰਗ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈ ।

ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਰੂੜੈ ਰੂਪੁ ਰੂੜੈ ਅਤਿ ਰੰਗ ਰੂੜੈ ਮੇਰੈ ਰਾਮਈਆ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 693)

ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ "ਆਪੀਨੈ ਆਪੁ ਸਾਜਿਓ ਆਪੀਨੈ ਰਚਿਓ ਨਾਉ ॥" ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਮਾਇਆ ਬਣੀ "ਦੁਯੀ ਕੁਦਰਤਿ ਸਾਜੀਐ" ਇਸ ਮਾਇਆ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋਇਆ "ਕਰਿ ਆਸਣੁ ਡਿਠੈ ਚਾਉ ॥" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਇਕ ਸੋਹਣਾ ਜਿਹਾ ਬਾਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਉਂ ਨੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਟਿੱਛਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਨੱਚਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹ ਸਾਰੀ ਮਾਇਕ ਰਚਨਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਭ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ । ਪਰ ਜੀਵ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਹਨ । ਸਿਰਫ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪਿਆਂ ਹੀ ਇਸ ਮਾਇਆ ਦੇ ਝਮੇਲੇ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਪਹਿਲ ਪੁਰਸਾਬਿਰਾ ॥ ਅਬੋਨ ਪੁਰਸਾਦਮਰਾ ॥ ਅਸਗਾ ਅਸ ਉਸਗਾ ॥

ਹਰਿ ਕਾ ਬਾਗਰਾ ਨਾਵੈ ਪਿੱਪੀ ਮਹਿ ਸਾਗਰਾ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 693)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਬਦ ਵੀ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਹਿਬਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ । ਉਸ ਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਸਿਹਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਲੱਗੀ ਹੈ ਭਾਵ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਲਾਉਣੀ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਧੂੜ ਦੇਵਤੇ ਤੇ ਮੁਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੀ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ । ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਦਾਤ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਪਾਪ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਮੇਰੇ ਮਾਥੇ ਨਾਗੀ ਲੇ ਪੂਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨਨ ਕੀ ॥

ਸੁਰਿ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਤਿਨਹੂ ਤੇ ਦੂਰਿ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 694)

ਇਨਸਾਨੀ ਸੁਭਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਕੋਂਤਕ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਅਤਿ ਪਿਆਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰਾਮ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਹਾਂ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸਰੀ ਤੋਂ ਜੋ ਵੱਜ ਰਹੀ ਹੈ, ਬੜੀ ਮਿੱਠੀ ਸੁਰ ਨਾਲ ਇਕੋ-ਰਸ ਗੂੰਜਾਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਸਰੀ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਥੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਰਾਮ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਰਾਮ ਭਾਵ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਓ ਰਾਮ ਬੋਨੁ ਬਾਜੈ ॥

ਮਧੁਰ ਮਧੁਰ ਧੁਨਿ ਅਨਹਤ ਗਾਜੈ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 988)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਬਿਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ ਦਾ, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਟੋਕਿਆ ਮੱਥਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੱਥਾ ਟੋਕਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਤ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਂਗਾ। ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਾਧੋ, ਲੰਮੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ, ਸਾਂਵਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲੇ, ਬੀਠਲ ! ਤੂੰ ਧੰਨ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਹੈਂ। ਭਾਵ, ਤੂੰ ਹੀ ਮੇਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਾਖਾ ਹੈਂ। ਹੇ ਮਾਧੋ ! ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰ ਫੜ ਕੇ ਬੈਠੁੰ ਤੋਂ ਹੀ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਗਜ਼ ਰਾਬੀ ਦੀ ਜਿੰਦ ਰੱਦੁਏ ਤੋਂ ਤੂੰ ਹੀ ਬਚਾਈ ਸੀ। ਹੇ ਸਾਂਵਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ! ਦੁਹਸਾਸਨ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਦਰੋਪਦੀ ਦੇ ਬਸਤਰ ਉਤਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਦਿੱਜਤ ਤੂੰ ਹੀ ਬਚਾਈ ਸੀ। ਹੇ ਬੀਠਲ ! ਗੋਤਮ ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਅਹੱਲਿਆ ਨੂੰ ਜੋ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਸਰਾਪ ਨਾਲ ਸਿਲਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਤੂੰ ਹੀ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਹੇ ਮਾਧੋ ! ਤੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਪਤਿਤਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤਾਰਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਾਮਦੇਵ ਵੀ ਇਕ ਬੜਾ ਨੀਚ ਹਾਂ ਤੇ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਵਾਲਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ।

ਮੇਰੇ ਬਾਪੁ ਮਾਧਉ ਤੂ ਧਨੁ ਕੇਸੋਂ ਸਾਂਵਲੀਓ ਬੀਠਲਾਇ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਕਰ ਧਰੇ ਚਕ੍ਰ ਬੈਠੁੰ ਤੇ ਆਏ ਗਜ ਹਸਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਉਧਾਰੀਅਲੇ ॥

ਦੁਹਸਾਸਨ ਕੀ ਸਭਾ ਦੁੱਪਤੀ ਅੰਬਰ ਲੇਤ ਉਧਾਰੀਅਲੇ ॥ 1 ॥

ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ ਅਹਲਿਆ ਤਾਰੀ ਪਾਵਨ ਕੇਤਤ ਤਾਰੀਅਲੇ ॥

ਐਸਾ ਅਧਮੁ ਅਜਾਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਤਉ ਸਰਨਾਗਤਿ ਆਈਅਲੇ ॥ 2 ॥ 2 ॥ (ਅੰਗ - 988)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਮਾਧੋ, ਕੇਸੋਂ, ਸਾਂਵਲਾ, ਬੀਠਲ। ਮਾਧੋ, ਸਾਂਵਲਾ ਤੇ ਬੀਠਲ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ 'ਕੇਸੋਂ' ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਵਾਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਪੁਰਾਣਕ ਸਾਖੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰੋਪਦੀ ਦੀ ਨਾਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਚੱਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਹੱਲਿਆ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਸਨ। ਇਕ ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਭਗਤ ਦੂਜੇ ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦਰੋਪਦੀ ਤੇ ਅਹੱਲਿਆ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜੁਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾਮਦੇਵ ਕੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਜੁਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਦਾ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ, ਸਭਨਾਂ (ਨਾਰਾਇਣ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ) ਵਿੱਚ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਨਿਰੋਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ

ਸਭ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਦਾ ਤੋਂ ਰਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ (ਰਾਮ) ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ । ਜਿਵੇਂ ਇਕੋ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਹਾਥੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੀ ਤੱਕ, ਨਿਰਜਿੰਦ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਸਜਿੰਦ ਜੀ, ਕੀਤੇ-ਪਤੰਗੇ, ਹਰੇਕ ਘਟਿ (ਸਰੀਰ) ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਆਸ ਛੱਡ, ਇਕ ਬੇਅੰਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ, ਜੋ ਸਭਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ । ਨਾਮਦੇਵ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ । ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਆਸਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਇਕ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸਭੋ ਘਟ ਰਾਮੁ ਬੋਲੈ ਰਾਮਾ ਬੋਲੈ ॥ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕੋ ਬੋਲੈ ਰੇ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਏਕਲ ਮਾਟੀ ਕੁੰਜਰ ਚੀਟੀ ਭਾਜਨ ਹੈਂ ਬਹੁ ਨਾਨਾ ਰੇ ॥

ਅਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਕੀਟ ਪਤੰਗਮ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਾਮੁ ਸਮਾਨਾ ਰੇ ॥ 1 ॥

ਏਕਲ ਚਿੰਤਾ ਰਾਖੁ ਅਨੰਤਾ ਅਉਰ ਤਜਹੁ ਸਭ ਆਸਾ ਰੇ ॥

ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਭਏ ਨਿਹਕਾਮਾ ਕੋ ਠਾਯੁਰੁ ਕੋ ਦਾਸਾ ਰੇ ॥ 2 ॥ 3 ॥ (ਅੰਗ - 988)

ਮਨ ਦਾ ਦੁੱਖ-ਕਲੇਸ਼ ਜਾਂ ਦੁਖੀਏ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਾਂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜਾਣਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਆਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਭਗਤ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਡਰ ਰਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਿਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਮੇਰੇ ਗੋਪਾਲ ਗੋਸਾਈਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਵਿੱਧੁ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਪਿਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਭ ਥਾਂ ਵੱਸਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਨੇਕ ਰੂਪਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵੱਸਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਮੋਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਬਾਹਰ ਭਟਕਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਹ ਮਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਦੁਚਿਤਾ-ਪਨ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਭੱਲ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਟਿਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਵਰਤਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੀ ਹੁਕਮ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਰਗਾ ਨਿਡਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਉਤਮ ਪੁਰਖ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਜਾਣ ਕੇ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਅਸਚਰਜ, ਅਲੱਖ ਤੇ ਜਗਤ-ਏ-ਜੀਵਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਸਭ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬਰਕਤ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੱਭ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੰਦਰ ਨਿਡਰਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਮਨੁ ਹੀ ਜਾਨੈ ਕੈ ਬੁਝਲ ਆਗੈ ਕਹੀਐ ॥

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰਾਮੁ ਰਵਾਈ ਮੈ ਡਰੁ ਕੈਜੇ ਚਹੀਐ ॥ 1 ॥

ਬੋਧੀਅਲੇ ਗੋਪਾਲ ਗੁੱਸਾਈ ॥ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਰਵਿਆ ਸਰਬੇ ਠਾਈ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਮਾਨੈ ਧਾਟੁ ਮਾਨੈ ਧਾਟੁ ਮਾਨੈ ਹੈ ਪਾਸਾਰੀ ॥

ਮਾਨੈ ਬਾਸੈ ਨਾਨਾ ਭੋਈ ਭਰਮਤੁ ਹੈ ਸੰਸਾਰੀ ॥ 2 ॥

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਏਹੁ ਮਨੁ ਰਾਤਾ ਦੁਬਿਧਾ ਸਹਜਿ ਸਮਾਣੀ ॥

ਸਭੇ ਹੁਕਮੁ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਆਪੇ ਨਿਰਭਉ ਸਮਤੁ ਬੀਚਾਰੀ ॥ 3 ॥

ਜੋ ਜਨ ਜਾਨਿ ਭਜਹਿ ਪੁਰਖੇਤਮੁ ਤਾ ਚੀ ਅਬਿਗਤੁ ਬਾਣੀ ॥

ਨਾਮਾ ਕਹੈ ਜਗਜੀਵਨੁ ਪਾਇਆ ਹਿਰਦੈ ਅਲਖ ਬਿਛਾਣੀ ॥ 4 ॥ 1 ॥ (ਅੰਗ - 1350, 1351)

ਉਹ ਰਾਮ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ, ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਜੁਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਉਹ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ-ਰਸ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਸਭ ਧਰਮ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਰਾਮ ਦਾ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਰੂਪ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ-ਵਾਜਾ ਵੱਜਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਮੇਰਾ ਸੌਂਣਾ ਰਾਮ, ਸੁਖ-ਸਰੂਪ ਰਾਮ, ਗੰਥਿਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਭਗਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਜੁਗੇ ਜੁਗੁ ਤਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਨਿਆ ॥

ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਰਾਮੁ ਰਹਿਆ ਰਵਿ ਐਸਾ ਰੂਪੁ ਬਖਾਨਿਆ ॥ 1 ॥ ਗੋਬਿੰਦੁ ਗਾਜੈ ਸਬਦੁ ਬਾਜੈ ॥

ਆਨਦ ਰੂਪੀ ਮੇਰੋ ਰਾਮਈਆ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 1351)

ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਨੇ ਇਹ ਜਗਤ-ਰੂਪ ਇਕ ਖੇਡ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਤਮਾ ਗੁਪਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੀ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਵੱਸਦੀ-ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ॥

ਅਕੁਲ ਪੁਰਖ ਇਕੁ ਚਲਿਤੁ ਉਪਾਇਆ ॥

ਘਟਿ ਘਟਿ ਅੰਤਰਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਲੁਕਾਇਆ ॥ 1 ॥ ਜੀਅ ਕੀ ਜੋਤਿ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਈ ॥

ਤੈ ਮੈ ਕੀਆ ਸੁ ਮਾਲੂਮੁ ਹੋਈ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 1351)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ 'ਬੀਨਲ' ਉਹ ਹੈ ਜੋ 'ਆਪ ਹੀ ਕਰਤਾ' ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਜਗਤ-ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਭੇਤ ਮਾਲੂਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਨਿਰਾ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੀਨਲ-ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਉਪਾਸਕ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਲਫਜ਼ 'ਬੀਨਲ' ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਵਰਤਿਆ ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੀਨਲ ਲਫਜ਼ ਵਰਤਿਆ ਹੈ।

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ 5

ਐਸੇ ਪਰਚਉ ਪਾਇਓ ॥

ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਇਆਲ ਬੀਰੁਨੈ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਖਹਿ ਬਤਾਇਓ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 205)

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ 5

ਪੀਤ ਪੀਤੰਬਰ ਕ੍ਰਿਤਵਣ ਧਣੀ ॥ ਜਗੰਨਾਥੁ ਗੋਪਾਲੁ ਮੁਖਿ ਭਣੀ ॥

ਸਾਰੰਗਧਰ ਭਗਵਾਨ ਬੀਨੁਲਾ ਮੈ ਗਣਤ ਨ ਆਵੈ ਸਰਬੰਗਾ ॥ 11 ॥ (ਅੰਗ - 1082)

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ 5

ਭਗਤਨ ਕੀ ਟਹਲ ਕਮਾਵਤ ਗਾਵਤ ਦੁਖ ਕਾਟੇ ਤਾ ਕੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ॥ ਜਾ ਕਉ ਭਇਓ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ
ਬੀਨੁਲਾ ਤਿਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਜਰ ਜਰਨ ॥ 3 ॥ (ਅੰਗ - 1206)

ਸਾਥਗ ਮਹਲਾ 5 ॥

ਜੀਵਤੁ ਰਾਮ ਕੋ ਗੁਣ ਗਾਇ ॥

ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੋਪਾਲ ਬੀਨੁਲੇ ਬਿਸਰਿ ਨ ਕਬ ਹੀ ਜਾਇ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 1223)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿੰਨੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਦੇਵਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪੱਥਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਪੱਥਰ ਜਿਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੇਵਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਪੱਥਰ ਵੀ ਦੇਵਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਤਾੜੀਦਾ ਹੈ ? ਪਰ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਦੇਵਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹਰਿ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਾਂ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਇਤਬਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਆਰਥੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ? ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਹਰੀ ਭਾਵ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ ਭਜਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਜਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ ਪਦੇ ਘਰੂ 1

ਦੇਕੈ ਪਾਬਰ ਕੀਜੇ ਭਾਉ ॥ ਦੂਜੈ ਪਾਬਰ ਧਰੀਐ ਪਾਉ ॥

ਜੇ ਓਹੁ ਦੇਉ ਤ ਓਹੁ ਭੀ ਦੇਵਾ ॥

ਕਹਿ ਨਾਮਦੇਉ ਹਮ ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ॥ 4 ॥ 1 ॥ (ਅੰਗ - 525)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋ ਭੈਣ ! ਮੇਰਾ ਸੋਹਣਾ ਰਾਮ ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਈ ਜੀਵ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਸਰੂਪ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾ 'ਬੀਨਲ' ਲਫਜ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਕਰ ਲੈਣਾ ਭਾਰੀ ਭੁੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਜੀ ਕਿਸੇ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਬੀਨਲ' ਦਾ ਜੋ ਸਰੂਪ ਇਥੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਕਿਉਂ ਇਤਬਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ?

ਕਉਣੁ ਕਹੈ ਕਿਣਿ ਬੂਝੀਐ ਰਮਣੀਆ ਆਰੁਲੁ ਰੀ. ਬਾਣੀ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਅੰਗ - 525)

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਹੀ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਲਈ ਡੰਗੋਰੀ ਹੈ, ਸਹਾਰਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਥੱਕਾਲ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਆਜਿਜ਼ ਹਾਂ, ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਹੀ ਮੇਰਾ ਆਸਰਾ ਹੈ। ਹੋ ਔਲਾਹ ! ਹੋ ਕਰੀਮ ! ਹੋ ਰਹੀਮ ! ਤੂੰ ਹੀ ਅਮੀਰ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈਂ, ਫਿਰ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਕੀ ਮੁਥਾਜੀ ? ਤੂੰ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਦਰਿਆ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਦਾਤਾ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧਨ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਇਕ ਤੂੰ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥ ਦੇਂਦਾ ਹੈਂ, ਤੇ ਮੌਜ ਲੈਂਦਾ ਹੈਂ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਇਹ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਤੂੰ ਸਭ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਸਭ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈਂ ਤੇ ਸਭ ਦੇ ਕੰਮ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਹੇ ਹਰੀ ! ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕਿਹੜਾ ਕਿਹੜਾ ਗੁਣ

ਬਿਆਨ ਕਰਾਂ ?

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਰੀਮ, ਰਹੀਮ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਹਰੀ ਸ਼ਬਦ ਇਕੋ ਪੰਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ । ਜੇ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਲਫਜ਼, ਅੱਲਾਹ, ਕਰੀਮ, ਰਹੀਮ ਦੇ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੇ ਬੀਠਲ ਆਦਿਕ ਲਫਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕਿਸੇ ਬੀਠਲ-ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਸਨ । ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿ ਤੂੰ ਹੀ ਮੇਰਾ ਸਹਾਰਾ ਹੈਂ, ਸਭ ਦਾ ਰਾਜਕ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ ।

ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ॥

ਮੈਂ ਅੱਪੁਲੇ ਕੀ ਟੋਕ ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਖੁੰਦਕਾਰਾ ॥

ਮੈਂ ਗਰੀਬ ਮੈਂ ਮਸਕੀਨ ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਹੈ ਅਧਾਰਾ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਕਰੀਮਾਂ ਰਹੀਮਾਂ ਅਲਾਹ ਤੂੰ ਕਨੀ ॥

ਹਾਜ਼ਰਾ ਹਜ਼ੂਰਿ ਦਰਿ ਪੈਸਿ ਤੂੰ ਮਨੀ ॥ 1 ॥

ਦਰੀਆਉ ਤੂੰ ਦਿਹੰਦ ਤੂੰ ਬਿਸੀਆਰ ਤੂੰ ਧਨੀ ॥

ਦੇਹਿ ਲੋਹਿ ਏਕੁ ਤੂੰ ਦਿਗਰ ਕੇ ਨਹੀ ॥ 2 ॥

ਤੂੰ ਦਾਨਾਂ ਤੂੰ ਬੀਨਾਂ ਮੈਂ ਬੀਚਾਰੁ ਕਿਆ ਕਰੀ ॥

ਨਾਮੇ ਚੇ ਸੁਆਮੀ ਬਖਸੰਦ ਤੂੰ ਹਰੀ ॥ 3 ॥ 1 ॥ 2 ॥

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਇਸ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਬੀਠਲ, ਰਾਮ ਆਦਿ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਹ ਤਾਂ ਸਿੱਧਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪਾਂਡੇ ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਤੂੰ ਮੂਰਖ ਹੀ ਰਹਿਓ, ਤੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਆ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਸਮਝਾਵਾਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਹੇ ਪਾਂਡੇ ! ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜਿਸ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਤੂੰ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਰੀ ਗਾਇਕੀ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਆਖਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗਊ ਦੀ ਜੁਨ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਇਹ ਇਕ ਲੋਧੇ ਜੱਟ ਦੀ ਪੈਲੀ ਖਾਣ ਜਾ ਪਈ, ਉਸ ਨੇ ਸੋਟਾ ਲੈ ਕੇ ਲੱਤ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੀ ਲੰਬਾ ਲੰਬਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ ।

ਹੇ ਪਾਂਡੇ ! ਫਿਰ ਤੂੰ ਜਿਸ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਆਰਾਧਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਕੁੱਧੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈਂ ਤੇ ਆਖਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਹ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇ ਦੋਂਦਾ ਹੈ, ਭਸਮ ਕਰ ਦੋਂਦਾ ਹੈ । ਐਸੇ ਸ਼ਿਵ ਨਾਲ ਤੂੰ ਪਿਆਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਂ ? ਤੇਰਾ ਸ਼ਿਵ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਤੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈਂ, ਕਿਸੇ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਘਰ, ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ, ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਬਲਦ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਵੇਖਿਆ, ਭਾਵ ਤੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਚਿੱਟੇ ਬਲਦ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਭੋਜਨ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਇਆ, ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ।

ਹੇ ਪਾਂਡੇ ! ਤੇਰੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਵੇਖੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਜਿਸ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੀ ਤੂੰ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਵੀ ਤੈਥੋਂ ਇਹੀ ਕੁਝ ਅਜਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਵਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋ ਪਈ ।

ਸੋ ਹਿੰਦੂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਗਵਾ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਇਕ ਅੱਖ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਿਆਣਾ ਉਹ ਬੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਗਿਆਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਇਕ ਅੱਖ ਤਾਂ ਤਦੋਂ ਗਵਾਈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਬਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾ-ਹੀਣ ਕਹਾਣੀਆਂ ਘੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਦੂਜੀ ਗਵਾਈ, ਜਦੋਂ

ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਨਿਰਾ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸਮਝ ਕੇ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਅੱਖ ਤਾਂ ਸਾਬਤ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਜੀ ਗਵਾ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਿਰਾ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਕੇ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਬ ਦਾ ਘਰ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਨਾਮਦੇਵ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੰਦਰ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਮਸਜਿਦ।

ਬਿਨਾਵਲੁ ਗੋਡ ॥

ਆਗੁ ਨਾਮੇ ਬੀਨਲੁ ਦੇਖਿਆ ਮੁਰਖ ਕੋ ਸਮਝਾਊ ਰੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਪਾਛੇ ਤੁਮਰੀ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਲੋਧੇ ਕਾ ਖੇੜ ਖਾਤੀ ਬੀ ॥

ਲੈ ਕਰਿ ਨੰਗਾ ਟਗਰੀ ਤੋਰੀ ਲਾਗਤ ਲਾਗਤ ਜਾਤੀ ਬੀ ॥ 1 ॥

ਪਾਛੇ ਤੁਮਰਾ ਮਹਾਦੇਉ ਧਉਲੇ ਬਲਦ ਚੜਿਆ ਆਵਤੁ ਦੇਖਿਆ ਬਾ ॥

ਮੋਦੀ ਕੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਪਾਕਾ ਵਾ ਕਾ ਲੜਕਾ ਮਾਰਿਆ ਬਾ ॥ 2 ॥

ਪਾਛੇ ਤੁਮਰਾ ਰਾਮਚੰਦੁ ਸੇ ਭੀ ਆਵਤੁ ਦੇਖਿਆ ਬਾ ॥

ਰਾਵਨ ਸੇਤੀ ਸਰਬਰ ਹੋਈ ਘਰ ਕੀ ਜੋਇ ਗਵਾਈ ਬੀ ॥ 3 ॥

ਹਿੰਦੂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਤੁਰਕੁ ਕਾਣਾ ॥ ਦੁਹਾਂ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿਆਣਾ ॥

ਹਿੰਦੂ ਪੂਜੈ ਦੇਹੁਰਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਮਸੀਤਿ ॥

ਨਾਮੇ ਜੋਈ ਸੇਵਿਆ ਜਹ ਦੇਹੁਰਾ ਨ ਮਸੀਤਿ ॥ 4 ॥ 3 ॥ 7 ॥

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਜਗਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਭੁਲਾ ਕੇ ਆਤਮਕ ਸੁਖ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਐਸਾ ਸੁਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਉਣਾ ਵਿਅਰਥ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਭਜਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਜਗਤ ਦੇ ਆਸਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ ਸੇਰੀ ਜਿੰਦ ਲੀਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਜਨਮ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਦਾਤ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ :

ਬਿਨਾਵਲੁ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਮੈ ਕਉ ਗੁਰ ਕੀਨਾ ॥

ਦੁਖ ਬਿਸਾਰਿ ਸੁਖ ਅੰਤਰਿ ਲੀਨਾ ॥ 1 ॥

ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਮੈ ਕਉ ਗੁਰਿ ਦੀਨਾ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਜੀਵਨੁ ਮਨ ਹੀਨਾ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਨਾਮਦੇਇ ਸਿਮਰਨੁ ਕਰਿ ਜਾਨਾ ॥

ਜਗਜੀਵਨੁ ਸਿਉ ਜੀਉ ਸਮਾਨਾ ॥ 2 ॥ 1 ॥

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਉਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ

ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

- ਸਭੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਹੈ ਸਭੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦੁ ਬਿਨੁ ਨਹੀ ਕੋਈ ॥

(ਅੰਗ - 485)

- ਕਹਾ ਕਰਉ ਜਾਤੀ ਕਹ ਕਰਉ ਪਾਤੀ ॥ ਰਾਮ ਕੋ ਨਾਮੁ ਜਪਉ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ॥

(ਅੰਗ - 485)

- ਕਾਹੇ ਕਉ ਕੀਜੈ ਧਿਆਨੁ ਜਪੰਨਾ ॥ ਜਬ ਤੇ ਸੁਪੁ ਨਾਹੀ ਮਨੁ ਅਪਨਾ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

(ਅੰਗ - 485)

- ਪਾਛੈ ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵਨੁ ਪਾਵਉ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਘਟ ਤੇ ਉਚਰਉ ਆਤਮ ਕਉ ਸਮਝਾਵਉ ॥ 1 ॥

(ਅੰਗ - 693)

- ਸਭੇ ਘਟ ਰਾਮੁ ਬੋਲੈ ਰਾਮਾ ਬੋਲੈ ॥ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕੋ ਬੋਲੈ ਰੇ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

(ਅੰਗ - 988)

- ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਏਹੁ ਮਨੁ ਰਾਤਾ ਦੁਬਿਧਾ ਸਹਜਿ ਸਮਾਣੀ ॥ ਸਭੇ ਹੁਕਮੁ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਆਪੇ ਨਿਰਭਉ ਸਮਝੁ ਬੀਚਾਰੀ ॥ 3 ॥

(ਅੰਗ - 1350, 1351)

- ਮੈ ਅੰਧੁਲੇ ਕੀ ਟੇਕ ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਖੁੰਦਕਾਰਾ ॥ ਮੈ ਗਰੀਬ ਮੈ ਮਸਕੀਨ ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਹੈ ਅਧਾਰਾ ॥ 1 ॥

(ਅੰਗ - 727)

- ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਮੈ ਕਉ ਗੁਰਿ ਦੀਨਾ ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਜੀਵਨੁ ਮਨ ਹੀਨਾ ॥ 1 ॥ ਰਹਾਉ ॥

(ਅੰਗ - 857, 858)

- ਹਿੰਦੂ ਪੂਜੈ ਦੇਹੁਰਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਮਸੀਤਿ ॥ ਨਾਮੇ ਸੋਈ ਸੇਵਿਆ ਜਹ ਦੇਹੁਰਾ ਨ ਮਸੀਤਿ ॥ 4 ॥ 3 ॥ 7 ॥

(ਅੰਗ - 874, 875)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਦਰਬਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ

1. ਇਸ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਹੈ।
2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ।
3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਾਠੀ ਅਭੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਰੂਪ ਦੇਣਾ।
4. ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ ਲਾਗਤ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ 100/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਹਵਾਈ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ 15 ਪੈਂਡ ਹੈ।
5. ਇਹ ਪੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਦਰਬਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
6. ਇਹ ਇਕੋ ਹੀ ਐਸਾ ਪੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉੱਤਸਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ ਉੱਤਸਵ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਕੱਢਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
7. ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ 1000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ 150 ਪੈਂਡ ਘੱਲ ਕੇ ਇਸ ਪਰਚੇ ਦੇ ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬਾਵਾ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ

ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਦਰਬਾਰ ਕਮੇਟੀ (ਰਜਿ:) ਘੁਮਾਣ,
ਬਾਬਾ ਨਾਮਦੇਵ ਨਗਰ - 143514 (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ)

ਟਾਇਪ ਸੈਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਪ੍ਰਿੰਟ-ਓ-ਕਰਾਫਟ 269, ਈਸਟ ਮੋਹਨ ਨਗਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਫਾਪਕ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ - ਬਾਵਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਕੋਨਵੇ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼, ਈਸਟ ਮੋਹਨ ਨਗਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਤੋਂ ਫਾਪਾ ਕੇ ਦਫਤਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਦਰਬਾਰ ਘੁਮਾਣ 143514 (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

If undelivered please return to :

R. N. 1. Approved Magazine
Registered News-Paper

Post Regd. No.
LP/GDP-10

R. N. 1 Regd. No.
R.N.51400/91

1601) S. Amarjit Singh ji (M.D.),
Rangla Radio,
Dub Complex,
Office No. 10 A, First Floor,
Opposite Passport Office,
Jalandhar.